

MAKTABGACHA TA'LIMDA RAQAMLI BOSHQARUV TIZIMINING TA'LIM SIFATI VA MONITORING JARAYONLARIGA TA'SIRI

Soatova Zarnigor Asadulla qizi

Sharof Rashidov tumani 5 Sonli DMTT direktori

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20068363>

Annotatsiya: Ushbu tezisda maktabgacha ta'limda raqamli boshqaruv tizimining ta'lim sifati va monitoring jarayonlariga ta'siri ilmiy-pedagogik jihatdan yoritiladi. Raqamli boshqaruv tizimi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ma'lumotlarni tezkor yig'ish, qayta ishlash, tahlil qilish va boshqaruv qarorlarini asoslash imkonini beruvchi muhim mexanizm sifatida talqin qilinadi. Tezisda raqamli boshqaruvning bolalar rivojlanishini kuzatish, pedagogik faoliyat sifatini baholash, ichki nazoratni tashkil etish, ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish hamda ta'lim jarayonining shaffofligini ta'minlashdagi o'rni asoslab beriladi. Shuningdek, raqamli monitoring vositalaridan samarali foydalanish uchun zarur pedagogik, tashkiliy va metodik shartlar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, raqamli boshqaruv, ta'lim sifati, monitoring, digital management, pedagogik diagnostika, raqamli kompetentlik, ichki nazorat.

Zamonaviy ta'lim tizimida boshqaruv jarayonlarining raqamlashtirilishi ta'lim sifati va monitoring mexanizmlarini takomillashtirishning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida raqamli boshqaruv tizimini joriy etish bolalarning rivojlanish dinamikasini muntazam kuzatish, pedagogik jarayonni tahlil qilish, tarbiyachilar faoliyatini baholash va boshqaruv qarorlarini aniq ma'lumotlarga tayangan holda qabul qilish imkonini beradi. Ayniqsa, maktabgacha yoshdagi bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olish, ularning ijtimoiy, nutqiy, jismoniy, bilish va emotsional rivojlanishini kuzatish uchun raqamli monitoring tizimlari alohida ahamiyatga ega.

An'anaviy boshqaruv sharoitida ta'lim sifati va monitoringga oid ma'lumotlar ko'pincha qog'oz hujjatlar, davriy hisobotlar va subyektiv kuzatuvlarga asoslanadi. Bunday holatda ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish, muammoli jihatlarni erta aniqlash va individual pedagogik yondashuvni tashkil etish murakkablashadi. Raqamli boshqaruv tizimi esa maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ma'lumotlarning yaxlit bazasini shakllantiradi, monitoring jarayonlarini tizimlashtiradi va pedagogik faoliyat samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Tadqiqotda nazariy tahlil, qiyosiy-pedagogik tahlil, tizimli yondashuv, umumlashtirish va modellashtirish metodlaridan foydalanildi. Maktabgacha ta'limda raqamli boshqaruv tizimining ta'lim sifati va monitoring jarayonlariga ta'siri pedagogik boshqaruv, raqamli kompetentlik, sifat menejmenti va diagnostik yondashuvlar bilan bog'liq holda o'rganildi. Tadqiqotning metodologik asosini kompetensiyaviy yondashuv, tizimli boshqaruv nazariyasi, ta'lim sifati baholash konsepsiyasi hamda raqamli ta'lim muhitini tashkil etishga oid ilmiy qarashlar tashkil etdi.

Maktabgacha ta'limda raqamli boshqaruv tizimining eng muhim ta'siri ta'lim sifati ko'rsatkichlarini aniqlash va ularni muntazam nazorat qilishda namoyon bo'ladi. Raqamli tizim orqali bolalar davomati, rivojlanish xaritasi, mashg'ulotlar sifati, pedagogik kuzatuv natijalari, metodik ishlar holati va ota-onalar bilan hamkorlik darajasi bo'yicha ma'lumotlar yagona axborot maydonida jamlanadi. Bu esa rahbar va pedagoglarga mavjud holatni chuqur tahlil qilish, ta'lim jarayonidagi kuchli va zaif tomonlarni aniqlash hamda zarur korreksion chora-tadbirlarni belgilash imkonini beradi.

Raqamli boshqaruv tizimi monitoring jarayonlarini subyektiv yondashuvdan dalillarga asoslangan tahlil bosqichiga olib chiqadi. Masalan, tarbiyachi tomonidan bolaning nutqiy rivojlanishi, ijtimoiy moslashuvi yoki bilish faolligi haqidagi kuzatuv natijalari raqamli platformaga kiritilganda, ular vaqt bo'yicha solishtiriladi va rivojlanish dinamikasi ko'rinadi. Natijada pedagog bolaning individual ehtiyojlarini aniqlab, mos rivojlantiruvchi mashg'ulotlar, o'yinlar va tarbiyaviy ta'sir shakllarini tanlash imkoniga ega bo'ladi. Bu holat ta'lim sifatini faqat umumiy guruh darajasida emas, balki har bir bola rivojlanishi kesimida baholashga xizmat qiladi.

Raqamli boshqaruv tizimining yana bir muhim ta'siri ichki nazorat va metodik boshqaruv samaradorligini oshirish bilan bog'liq. Maktabgacha ta'lim tashkiloti rahbariyati pedagoglarning ish rejasi, mashg'ulotlar mazmuni, metodik faoliyati, tarbiyaviy tadbirlar ijrosi va hisobotlarini tezkor kuzatib borishi mumkin. Bu jarayonda nazorat jazolovchi vosita sifatida emas, balki metodik yordam, maslahat, tahlil va rivojlantirish mexanizmi sifatida tashkil etilishi lozim. Shunda raqamli monitoring pedagoglarning kasbiy faolligini oshiradi va ularning o'z faoliyatiga refleksiv munosabatini kuchaytiradi.

Ta'lim sifatiga ta'sir qiluvchi yana bir omil ota-onalar bilan raqamli hamkorlikning kengayishidir. Raqamli boshqaruv tizimi orqali ota-onalar farzandining davomati, kundalik faoliyati, rivojlanish holati, tavsiyalar va muhim e'lonlar bilan o'z vaqtida tanishib boradi. Bu esa oila va maktabgacha ta'lim tashkiloti o'rtasidagi pedagogik hamkorlikni kuchaytiradi. Ayniqsa, bolaning rivojlanishida kuzatilayotgan o'zgarishlar bo'yicha ota-onaga muntazam tavsiyalar berilishi tarbiya jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi.

Shuningdek, raqamli boshqaruv tizimi boshqaruv qarorlarining shaffofligi va aniqligini oshiradi. Ma'lumotlarning yagona tizimda saqlanishi rahbarlarga taxminiy fikrlar yoki kechikkan hisobotlar asosida emas, balki real ko'rsatkichlar asosida qaror qabul qilish imkonini beradi. Bu esa ta'lim tashkilotida resurslardan oqilona foydalanish, kadrlar faoliyatini muvofiqlashtirish, metodik yordamni aniq yo'naltirish va sifatni oshirish bo'yicha strategik rejalashtirishga xizmat qiladi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha ta'limda raqamli boshqaruv tizimi ta'lim sifati va monitoring jarayonlariga ijobiy ta'sir ko'rsatishi uchun u oddiy elektron hisobot vositasi sifatida emas, balki pedagogik boshqaruvning integratsiyalashgan tizimi sifatida qaralishi kerak. Agar raqamli monitoring faqat ma'lumot kiritish, jadval to'ldirish yoki nazoratni kuchaytirish bilan cheklanib qolsa, u pedagoglar uchun qo'shimcha yuklamaga aylanadi. Aksincha, u tarbiyachilarga metodik yordam berish, bolalar rivojlanishini chuqurroq tushunish, pedagogik qarorlarni asoslash va ta'lim jarayonini individuallashtirish vositasi sifatida qo'llansa, uning samaradorligi ortadi.

Raqamli boshqaruv tizimining ta'lim sifatiga ta'siri pedagoglarning raqamli kompetentligiga bevosita bog'liq. Pedagoglar raqamli platformalardan foydalanish, ma'lumotlarni to'g'ri kiritish, natijalarni tahlil qilish va ularni pedagogik faoliyatga tatbiq etish ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur. Shu bilan birga, axborot xavfsizligi, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish va bolalar haqidagi ma'lumotlardan etik foydalanish masalalari ham muhim hisoblanadi. Demak, raqamli boshqaruv tizimini joriy etish texnik jarayon emas, balki pedagogik madaniyat va boshqaruv tafakkurini yangilash jarayonidir.

Maktabgacha ta'limda raqamli boshqaruv tizimi ta'lim sifati va monitoring jarayonlarini takomillashtirishda muhim pedagogik mexanizm hisoblanadi. U bolalar rivojlanishini

muntazam kuzatish, pedagogik faoliyatni tahlil qilish, ichki nazoratni samarali tashkil etish, ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish va boshqaruv qarorlarini dalillarga asoslangan holda qabul qilish imkonini beradi. Raqamli boshqaruv tizimining samarali ishlashi uchun pedagoglarning raqamli kompetentligini rivojlantirish, yagona axborot muhitini shakllantirish, monitoring natijalaridan metodik maqsadlarda foydalanish va axborot xavfsizligini ta'minlash zarur. Shu asosda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida raqamli boshqaruv ta'lim sifatini oshirish, pedagogik jarayonni shaffoflashtirish va bolalarning individual rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3261-son qarori. – Toshkent, 2017.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6079-son Farmoni. – Toshkent, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida"gi 802-son qarori. – Toshkent, 2020.
4. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi. Ilk qadam davlat o'quv dasturi. – Toshkent, 2022. – 72 b.
5. Abdullayeva Sh.A. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 196 b.
6. Zakharova I.G. Informatsionniye texnologii v obrazovanii. – Moskva: Akademiya, 2019. – 192 s.
7. Polat E.S., Buxarkina M.Yu. Sovremenniye pedagogicheskiye i informatsionniye texnologii v sisteme obrazovaniya. – Moskva: Akademiya, 2020. – 368 s.
8. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. – New York: Teachers College Press, 2016. – 312 p.
9. UNESCO. Digital Learning and Transformation of Education. – Paris: UNESCO Publishing, 2021. – 84 p